

Nr 14

Memorial angående användande av riksbankens vinst för år 1965.

Enligt § 1 i den för bankoutskottet gällande instruktionen åligger det utskottet att till riksdagen meddela yttrande och förslag om användande av den under föregående år upplupna bankovinsten.

I riksstaten för budgetåret 1965/66 har såsom inkomst på driftbudgeten under rubriken Riksbanksfonden upptagits ett belopp av 100 miljoner kronor.

Enligt den av fullmäktige i riksbanken till utskottet avgivna berättelsen angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1965 uppgick riksbankens nettovinst för nämnda år till 208 334 928 kronor 33 öre. Såsom balanserade vinstmedel från föregående år redovisades ett belopp av 375 915 kronor 01 öre. Till förfogande stående vinstmedel utgör sålunda 208 710 843 kronor 34 öre.

Utskottet har i fråga om bankovinsten för år 1965 inhämtat yttrande från *fullmäktige i riksbanken*. I skrivelse den 10 februari 1966 har fullmäktige hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen besluta att av riksbankens tillgängliga vinstmedel

a) ett belopp av 100 000 000 kronor skall inlevereras till statsverket under budgetåret 1965/66;

b) ett belopp av 108 000 000 kronor skall överföras till kursdifferenskontot; och

c) återstående belopp, 710 843 kronor 34 öre skall kvarstå på räkningen för odisponerade vinstmedel.

Mot fullmäktiges beslut att föreslå denna disposition av bankovinsten har reservation avgivits av herrar *Kollberg* och *Holmberg*, vilka ansett att ett belopp av 150 miljoner kronor borde inlevereras till statsverket. Reservanternas har hänvisat till en reservation, som avgivits av herr *Wedén* mot fullmäktiges beslut den 18 februari 1965 rörande förnyad beräkning av inkomsten under budgetåret 1965/66 på riksstatstiteln Riksbanksfonden. Medan fullmäktiges majoritet vid detta tillfälle icke fann anledning att föreslå ändring av en tidigare gjord beräkning, enligt vilken 100 miljoner kronor skulle komma att under budgetåret 1965/66 tillföras sagda inkomstitel, ansåg herr *Wedén* att ifrågavarande belopp borde beräknas till 150 miljoner kronor.

Dispositionen av riksbankens vinst under senare år

Sedan slutet av 1950-talet har riksbankens bruttovinst till följd av rörelsens ökade omslutning och en högre förräntning på bankens portfölj av svenska och utländska värdepapper legat på en avsevärt högre nivå än tidigare. En del av bruttovinsten användes årligen för nedskrivningar på bankens innehav av svenska obligationer. Återstoden, riksbankens redovisade vinst, disponeras för varje år genom särskilt beslut av riksdagen, i regel innebärande att ett visst, på förhand i riksstaten beräknat belopp inlevereras till statsverket och återstoden användes till förstärkning av riksbankens reserver genom avsättning till ett kursdifferenskonto. I vissa fall har också gjorts avsättningar till andra ändamål. Det till statsverket inlevererade beloppet utgjorde under en följd av år 15 milj. kr. Av vinstmedlen för vart och ett av åren 1959—1961 inlevererades 50 milj. kr., varefter inleveransen höjdes till 100 milj. kr. Sistnämnda belopp är också upptaget i riksstaten för innevarande år, medan i riksstatsförslaget för budgetåret 1966/67 beräknats att vinstmedel från riksbanken under år 1966 skall kunna inlevereras till ett belopp av 150 milj. kr.

Vid utgången av år 1961 uppgick kursdifferenskontot till 686 milj. kr. Vid dispositionen av bankovinsten för detta år beslöt riksdagen att ytterligare 130 milj. kr. skulle överföras till kursdifferenskontot men att där efter av de medel som avsatts bl. a. på detta konto 500 milj. kr. skulle avskrivas å riksbankens fordran på svenska staten och 250 milj. kr. avsättas till en riksbankens jubileumsfond. Till följd härav har kursdifferenskontot sedan dess haft mindre omfattning än under åren 1954—1961.

Dispositionen av riksbankens vinst samt storleken av kursdifferenskontot under de senaste åren framgår av nedanstående sammanställning, utvisande belopp i milj. kr.

Verksamhetsår	Vinst	Till stats- verket	Till kurs- differens- kontot	Till bygg- nads- fond	Till av- betalnings- lånefond	Kurs- differens- kontot 31/12 följande år
1961.....	230	50	130	50	—	137
1962.....	227	100	27	—	100	169
1963.....	134	100	9	—	25	178
1964.....	167	100	67	—	—	252
1965.....	208

Vid 1965 års riksdag väcktes motioner med hemställan att riksdagen vid fastställandet av riksstaten för budgetåret 1965/66 skulle såsom inkomst av riksbanksfonden upptaga ett belopp av 150 milj. kr. I sitt utlåtande över motionerna (nr 8) påpekade bankoutskottet att denna inkomst i riksstats-

förslaget beräknats till 100 milj. kr. I vad mån den faktiska inleveransen skulle verkställas med det beräknade beloppet eller annat belopp komme, framhöll utskottet, att fastställas av 1966 års riksdag vid dess beslut om dispositionen av 1965 års bankovinst. Utskottet fann för sin del inte skäl att vid detta tillfälle föreslå höjning av inleveransen och avstyrkte därför motionerna, som också avslogs av riksdagen. I utlåtandet uttalades, att bl. a. behovet att inom riksbanken uppbygga reserver ävensom göra avsättningar för andra ändamål vore utslagsgivande vid avvägningen mellan inleverans till statsverket och fondering inom riksbanken av vinstmedel. Utskottet framhöll att de principer som är tillämpliga härvidlag utförligt behandlats år 1962 i en skrivelse från bankofullmäktige till bankoutskottet och i utskottets utlåtande däröver (1962 nr 13).

Utskottet

I likhet med bankofullmäktiges majoritet anser utskottet att av riksbankens vinst för år 1965 bör till statsverket inlevereras det belopp som i riksstaten för innevarande budgetår upptagits under inkomsttiteln Riksbanksfonden. Då en fortsatt förstärkning av riksbankens reserv för mötande av förlustrisker vid handeln med valutor och värdepapper samt vid riksbankens internationella engagemang i övrigt synes önskvärd, tillstyrker utskottet vidare den av fullmäktige föreslagna avsättningen till kursdifferenskontot.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen måtte besluta, att av riksbankens tillgängliga vinstmedel

a) ett belopp av 100 000 000 kronor skall inlevereras till statsverket under budgetåret 1965/66;

b) ett belopp av 108 000 000 kronor skall överföras till kursdifferenskontot; och

c) återstående belopp, 710 843 kronor 34 öre, skall kvarstå på räkningen för odisponerade vinstmedel.

Stockholm den 15 mars 1966

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Hilding, Åke Larsson, Palm, Nils Theodor Larsson, Larfors och Ottosson;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Hagnell, Berglund, Franzén i Motala, Börjesson i Glömminge, Bengtsson i Landskrona, Larsson i Umeå och Ekström i Iggesund.

Reservation

av herrar *Hilding, Ottosson, Regnéll, Berglund, Börjesson* i Glömminge och *Larsson* i Umeå, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I likhet med reservanterna inom bankofullmäktige anser utskottet att av riksbankens vinst för år 1965 bör till statsverket inlevereras ett belopp av 150 miljoner kronor. Då en fortsatt förstärkning av riksbankens reserv för mötande av förlustrisker vid handeln med valutor och värdepapper samt vid riksbankens internationella engagemang i övrigt synes önskvärd, bör vidare 58 miljoner kronor avsättas till kursdifferenskontot.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen måtte besluta, att av riksbankens tillgängliga vinstmedel

a) ett belopp av 150 000 000 kronor skall inlevereras till statsverket under budgetåret 1965/66;

b) ett belopp av 58 000 000 miljoner kronor skall överföras till kursdifferenskontot; och

c) återstående belopp, 710 843 kronor 34 öre, skall kvarstå på räkningen för odisponerade vinstmedel.»